

Dokazivanje efikasnosti higijene usne šupljine djece

Helena PERCAČ

OOOR Vanbolničke djelatnosti Medicinskog centra, Čakovec

Primljeno za objavljivanje 10. studenoga 1981.

Ključne riječi: higijena, usna šupljina, djeca

Summary

TESTING OF ORAL CAVITY HYGIENE IN CHILDREN

An objective method of the plak test and appraisal of the mouth cavity hygiene by the »Plak-Lite« system and usage of the modified plak index of the approximative spaces (API-index, Lang⁶, 1975.) is presented in this paper. The obtained results indicate that the »Plak-Lite« system is appropriate method to test the infant mouth cavity hygiene. A degree of the interdental space hygiene could be procentually expressed by the approximative space index, and this allows the patient to follow and assess for himself the efficiency of tooth brushing.

An appropriate contact with children and their motivation for cooperation will give the optimal results after four visits to dentist already.

Key words: hygiene, oral cavity, children

Želimo li provoditi efikasnu preventivu karijesa i parodontskih bolesti, pažnju moramo u prvom redu usredotočiti na optimalnu higijenu usne šupljine. Čisti zubi su zdravi zubi, bez plaka nema gingivitisa, parodontolize niti karijesa (Marthaler¹). To je u nizu znanstvenih radova iz područja oralne preventive mnogostruko dokazana činjenica (Mühlemann²).

Motivirati i instruirati pacijenta da provodi optimalnu higijenu usne šupljine, već pri prvom posjetu zubnoj ordinaciji, pravi je pristup modernoj terapiji u stomatologiji i psihološki izazov za svakog terapeuta (Lang³).

PROBLEM I METODA RADA

U sistematskoj sanaciji kvarnih zubi djece osmih razreda Osnovne škole Donja Dubrava, 1977. godine, velika je pažnja bila posvećena individualnom instruiranju djece o održavanju pravilne higijene usne šupljine, kao osnovnom

preduvjetu očuvanja zdravlja zubi i sluznice usta. Sistematski su sanirana 144 učenika. Pri prvom pregledu, svakom je učeniku individualno bila objašnjena i demonstrirana pravilna tehnika četkanja zubi (P e r c a č^{4 5}), a u daljnja tri posjeta se testirala efikasnost četkanja po »plak-lite« sustavu. Za objektivno dokazivanje plaka i ocjenjivanje higijene, bio je upotrijebljen modificirani plak indeks aproksimalnih prostora API-index (L a n g e⁶).

»Plak-lite« sustav se sastoji od fluorescirajuće obojene tekućine i specijalnog izvora svjetlosti (svjetiljke).

Izvor svjetlosti zrači modrim svjetlom, zrake kojega pri 4500 do 5000 Å dovođe do fluoresciranja obojene tekućine. Tekućina koju upije plak svjetluca žuto-zeleno, a pri danjem svjetlu je bezbojna.

Nakon četkanja zubi u trajanju od dvije minute, nekoliko kapi plak-lite tekućine se kapne na dno usne šupljine, iza lingvalnih ploha donjih inciziva, zatim se tekućina jednakomjerno jezikom razmaže na sve zubne plohe.

Višak tekućine se ispljune, a zatim se usta isperu vodom. Uključi se izvor svjetlosti, snop svjetlosnih zraka se upravi na zube i naslage fluoresciraju žuto-zeleno. Nakon toga se pristupa inspekciji interdentalnih prostora i ocjenjuje se ima li plaka, a nalaz se upisuje na individualnu karticu svakog učenika.

Zatim se izračunava procentualni nalaz plaka po slijedećoj formuli:

$$\text{API} = \frac{\text{Suma pozitivnih plak mjerenja} \times 100}{\text{Ukupan broj mjerenih aproksimalnih prostora}}$$

Čeljusni kvadrant 1 (gore desno) i 3 (dolje lijevo) gledaju se oralno, a kvadrant 2 (gore lijevo) i kvadrant 4 (dolje desno) gledaju se vestibularno.

Higijena usne šupljine je dobra, ako API iznosi 30%.

REZULTATI I DISKUSIJA

Rezultati istraživanja, prikazani u tab. 1, pokazuju da su prvom testiranju pristupila 144 učenika, a zatim se broj djece smanjio, u drugom testiranju, na 141, dok je tri puta testirano 139 učenika.

Testiranje	Broj učenika	Maksimalna vrijednost %	Minimalna vrijednost %	Srednja vrijednost %
1	144	81,6	62,1	71,8
2	141	42,1	34,2	38,1
3	139	38,1	31,3	34,7

Tab. 1.

U trećoj koloni tablice 1, prikazana je maksimalna vrijednost API, u četvrtoj minimalna, dok je srednja vrijednost prikazana u petoj. Postojeći rezultati pokazuju smanjenje plak-indeksa aproksimalnih prostora. To smanjenje je jače izraženo iz-

među prvog i drugog testiranja, kad su se djeci pokazala mjesta, odnosno interdentalni prostori, koji nisu bili dobro očetkani.

Smanjenje plaka nastavlja se dalje nešto usporeno.

Optimalna vrijednost API oko 30% bila je postignuta nakon 4 posjeta zubnoj ordinaciji, a nakon 3 testiranja. Ta se vrijednost, prema istraživanju drugih autora, postiže nakon pet posjeta i testiranja (L a n g e³).

ZAKLJUČAK

Postignuti rezultati testiranja i određivanja plak-indeksa aproksimalnih prostora (API) nam govore da djeca brzo uče pravilno i temeljito četkati zube, osobito ako im se objektivnom i efektivnom metodom pokažu mjesta koja nisu dobro očišćena. Pritom svako dijete vidi svrhu četkanja i nastoji ukloniti svoje nedostatke. To se vidi iz rezultata testiranja, koji su prilikom svakog novog posjeta bili bolji. Sve ovo upućuje na zaključak, da motivaciji i instrukciji provođenja oralne higijene treba posvetiti dosta vremena (tri do pet posjeta zubnoj ordinaciji), da bi se postigli optimalni rezultati. Uz to je potrebna velika angažiranost stomatološkog tima i suradnja djeteta.

LITERATURA

- MARTHALER, T. M.: Einmal oder dreimal im Tag Zähnebürsten?, Theoretische Grundlagen und Realität in der Praxis, Schweiz. Mschr. Zahnk., 88:113, 1978
- MÜHLEMANN, H. R.: Einführung in die orale Präventivmedizin, Hans Huber, Bern-Stuttgart-Wien, 1974
- LANGE, D. E.: Klinische Bewertungsverfahren zur Objektivierung der Mundhygiene, Dtsch. zahnärztl. Z., 32:44, 1977
- PERCAČ, H.: Prednost i razlika između sistematske i sporadične sanacije zubi kod djece, Stomatološki dani Hrvatske 1977, Zbornik radova, Zagreb, 1977
- PERCAČ, H.: Prirast karijesa u toku jedne školske godine kod učenika osmih razreda škole Donja Dubrava, Zbornik radova 12. stomatološka nedelja SR Srbije Vrnjačka Banja, Stom. glas. Srbije, Beograd, 1977
- LANGE, D. E.: Die gezielte Vorbehandlung vor der systematischen Parodontalbehandlung, Zahnärztl. Welt Reform, 8: 366, 1975
- RAJIĆ, Z., PEČINA-HRNČEVIĆ, A.: Odnos između KEP-a zubi i indeksa oralne higijene u studenata stomatologije, Acta stomat. croat., 9:157, 1975
- RIETHE, P.: Die Quintessenz der Mundhygiene, Die Quintessenz, Berlin, 1974

S a ž e t a k

U radu je prikazan objektivni način dokazivanja plaka i ocjenjivanje higijene usne šupljine pomoću »plak-lite« sustava, uz upotrebu modificiranog plak-indeksa aproksimalnih prostora, (API-index, Lange³). Dobiveni rezultati upućuju na zaključak da je »plak-lite« sustav prikladan način za dokazivanje higijene usne šupljine djece. Indeksom aproksimalnih prostora se može procentualno izraziti stupanj higijene interdentalnih prostora, što dopušta djetetu da samo prati i ocjenjuje efikasnost četkanja zubi.

Ako se postigne dobar kontakt s djecom i ako se djeca motiviraju za suradnju, optimalni se rezultat može postići nakon četiri posjeta zubnoj ordinaciji.